

CCB Nguyễn Bá Năng (thứ 2 từ phải sang) chụp ảnh lưu niệm cùng nhà thơ Hữu Thịnh, nhạc sĩ Doãn Nho và các đồng đội tăng T160

Nguyên mẫu của "Năm anh em trên một chiếc xe tăng"

■ PHẠM THUẬN THÀNH

Cựu chiến binh Nguyễn Bá Năng, ở thôn Yên Ngô, xã An Bình, huyện Thuận Thành, tỉnh Bắc Ninh, người trực tiếp tham gia hai cuộc chiến tranh chống Mỹ và bảo vệ biên giới phía Bắc. Về với đời thường ông là người "kín tiếng", ít kể về những ngày chiến trận, trong đó có kỉ niệm là nguyên mẫu của "Bài thơ bên tháp pháo xe tăng" của nhà thơ Hữu Thịnh, được nhạc sĩ Doãn Nho phổ nhạc thành bài hát nổi tiếng, bài truyền thống của Binh chủng Tăng-thiết giáp: "Năm anh em trên một chiếc xe tăng".

Cựu chiến binh Nguyễn Bá Năng, sinh năm 1949, trong gia đình nông dân ở thôn Yên Ngô. Đủ 18 tuổi ông tham gia quân ngũ, ngày 23/2/1967, thuộc Sư đoàn 320, huấn luyện ở Mai Sơn, huyện Lạc Nam, tỉnh Bắc Giang. Sau mấy tháng huấn luyện đeo gach vượt Yên Tử mô phỏng đường Trường Sơn, cả đơn vị hành quân tập kết ở Nho Quan, tỉnh Ninh Bình. Tháng 7/1967, đơn vị làm lễ xuất quân. Tiếp tục hành quân bộ rờng rã nhiều ngày liền và đến điểm tập kết ở Suối Cạn, thuộc Bản Tranh, huyện Cam Lộ, tỉnh Quảng Trị. Tháng

2/1968, đơn vị đánh trận đầu tiên ở điểm cao 241 sau đó tấn công huyện lỵ Cam Lộ. Đến tháng 10/1968, Trung đoàn 202 xe tăng tập kết chuẩn bị cho trận đánh làng Vây. Trung đoàn cần tuyển thêm chiến sĩ mới và Nguyễn Bá Năng, Nguyễn Xuân Long, ở huyện Tiên Du, tỉnh Bắc Ninh lọt mắt xanh của Trung đoàn trưởng Trần Kiện và theo người chỉ huy cao nhất Trung đoàn ra Bắc huấn luyện, được cử làm chiến sĩ pháo số 2, sử dụng súng 12,7 li. Cuối năm 1970, ông được biên chế về xe tăng T160 gồm 5 người: Xe trưởng Lê Đức Tuân (quê Hà Nội); lái xe 1 Lê Quang Dự (quê Thái Bình); lái xe 2 Nguyễn Xuân Long; pháo thủ 1 Vi Văn Đảm (quê Phú Thọ); pháo thủ 2 Nguyễn Bá Năng. Tháng 10/1970, xe tăng T160 hành quân đến Mường Phìn (tỉnh Xavannakhet, Lào) và đóng quân tại Binh trạm 32 Đoàn 559. Trước khi hành quân sang Binh trạm 40 tác chiến, xe tăng T160 được nhận vị khách đặc biệt là nhà thơ Hữu Thịnh. Hóa ra Trưởng xe Lê Đức Tuân có quen biết nhà thơ, bởi hai ông cùng tham gia lớp viết văn quân đội.

Lúc có lệnh hành quân, cả 5 anh em cùng "lên xe" đồng thời một lúc, thời gian chỉ trong tích tắc, khiến nhà thơ nổi thi hứng. Ông xòe hai bàn tay ra lắm

nhắm: Năm anh em trên một chiếc xe tăng. Đã lên xe là cùng một nhịp tim, cùng một quyết tâm, cùng một hướng tiến công. Và thế là bài thơ "Bài thơ bên tháp pháo xe tăng" ra đời.

Từ ngày 8 đến 23/2/1971, xe tăng T160 tham gia chiến đấu trong chiến dịch Đường 9-Nam Lào. Trong trận đánh vào thị xã Xanavan, pháo thủ số 2 Nguyễn Bá Năng bắn rơi chiến L19 bằng súng phòng không 12,7 li. Đây là máy bay trinh sát, chuyên chỉ điểm mục tiêu cho máy bay, pháo binh của địch. Mất máy bay trinh sát, hỏa lực địch cũng mất tác dụng, trận đánh của đơn vị phát triển thuận lợi.

Với thành tích chiến đấu liên tục, tháng 5/1972, pháo thủ số 2 Nguyễn Bá Năng của xe tăng T160 được cử ra Bắc học khóa 1 Trường Sĩ quan Tăng-Thiết giáp. Nhưng do hoàn cảnh gia đình, ngay sau khi tốt nghiệp, ông đã xin ra quân và được đơn vị chấp nhận.

Ngày 23/2/1979, Nguyễn Bá Năng nhận lệnh tái ngũ, trở thành Đại đội phó của Trung đoàn 196, Sư đoàn 338 tham gia chiến đấu ở Chi Ma, huyện Lạc Bình, tỉnh Lạng Sơn. Trong trận đánh ngày 28/2, ngay loạt đạn đầu tiên đồng chí Đại đội trưởng trúng đạn cối

82 của địch bị thương, Nguyễn Bá Năng nhận Quyền Đại đội trưởng chỉ huy đơn vị tiếp tục chiến đấu. Chỉ huy đơn vị giữ chốt đến năm 1984, Nguyễn Bá Năng được quân đội cho phục viên. Trở về quê, ông lao vào công tác, được kết nạp vào Đảng và được bầu là Bí thư Chi bộ, Trưởng thôn. Tổng kết kháng chiến, Cựu chiến binh Nguyễn Bá Năng được Chủ tịch nước tặng thưởng Huân chương Kháng chiến chống Mỹ hạng Ba.

Thời gian thấm thoắt thoi đưa, bỗng cựu chiến binh Nguyễn Bá Năng nhận được lời mời tham gia Chương trình kỉ niệm 50 năm chiến thắng Đường 9-Nam Lào của VTV1 và Đài Phát thanh - Truyền hình Hà Nội. Bao kí ức chiến trường ùa về. Đây nhà thơ Hữu Thịnh, nhạc sĩ Doãn Nho và các đồng đội xe tăng T160 "năm anh em trên một chiếc xe tăng". Nhưng Trưởng xe Lê Đức Tuân đã không thể đến gặp mặt anh em được nữa, con trai ông đến dự. Năm anh em ở năm quê, lên xe là một và khi trở về năm quê vẫn cứ mãi là một, chỉ một hướng tấn công, trước đây là tấn công quân thù, nay gặp nhau mừng mừng, tủi tủi, mắt ai cũng như muốn khóc■